

V Bruseli 22. februára 2021
(OR. en)

6324/21

COHOM 31
COPS 61
CONUN 14
COASI 23
MAMA 27
COEST 43
COAFR 50
DEVGEN 29
CFSP/PESC 151
COVID-19 46

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	22. februára 2021
Komu:	Delegácie
Predmet:	Závery Rady o obnove po pandémie COVID-19 so zreteľom na ľudské práva

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o obnove po pandémie COVID-19 so zreteľom na ľudské práva, ktoré Rada schválila na svojom 3 785. zasadnutí 22. februára 2021.

Závery Rady o obnove po pandémie COVID-19 so zreteľom na ľudské práva

Kontext

1. Rada pripomína, že všetky ľudské práva sú univerzálne, nedeliteľné, vzájomne závislé a vzájomne prepojené. Je to ešte dôležitejšie v čase krízy, keď musíme chrániť najmä osoby v zraniteľných situáciách a znevýhodnené a marginalizované osoby.
2. Rada opätovne zdôrazňuje, že krízové situácie sú mimoriadnou skúškou uplatňovania všetkých ľudských práv a rešpektovania demokratických zásad. Prebiehajúca pandémia COVID-19 a jej sociálno-ekonomické dôsledky majú čoraz nepriaznivejší vplyv na ľudské práva, demokraciu a právny štát, ako aj na priestor občianskej spoločnosti. Ďalej prehĺbuje už existujúce nerovnosti a zvyšuje tlak na osoby v zraniteľných situáciách. V tejto súvislosti je investovanie do ľudských práv, demokracie, právneho štátu a priestoru priaznivého pre občiansku spoločnosť nevyhnutné na dosiahnutie spravodlivejších, ekologickejších, odolnejších a inkluzívnejších spoločností. V čase, keď naďalej dochádza k porušovaniu ľudských práv a demokracia čelí vážnym výzvam, priestor pre občiansku spoločnosť sa zmenšuje a v mnohých častiach sveta sa výrazne obmedzuje, a to okrem iného zo strany štátov, ktoré používajú pandémiu COVID-19 ako zámienku na porušovanie zásad právneho štátu a medzinárodných záväzkov, obmedzovanie ľudských práv aj priestoru občianskej spoločnosti, EÚ podporuje účinné napĺňanie výzvy generálneho tajomníka OSN na prijatie opatrení v oblasti ľudských práv, ako aj jeho vedúcu úlohu pri presadzovaní toho, aby boli ľudské práva ústredným prvkom reakcie na pandémiu COVID-19. Rada pripomína, že akékoľvek obmedzenia ľudských práv musia byť v prísnom súlade s medzinárodným právom, a najmä musia byť stanovené zákonom, nevyhnutné, primerané, dočasné a nediskriminačné.

3. Rada zdôrazňuje, že ľudské práva, demokracia a právny štát zostanú ústrednými prvkami reakcie EÚ na pandémiu COVID-19 a obnovy po nej, ako sa uvádza v záveroch Rady o akčnom pláne EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024. Je potrebné venovať osobitnú pozornosť možným dlhodobjším účinkom pandémie na uplatňovanie všetkých ľudských práv vrátane základných slobôd, rovnosti a zásady nediskriminácie. V tejto súvislosti sa musia dodržiavať platné medzinárodné normy. Zahŕňa to zabezpečenie rodovo a vekovo responzívneho prístupu zohľadňujúceho zdravotné postihnutia, ako aj cielených opatrení pre osoby v zraniteľných situáciách, a to počas pandémie i v plánoch obnovy.
4. EÚ sa zaväzuje, že zabezpečí, aby sa v jej reakcii rešpektovala dôstojnosť a ľudské práva všetkých ľudí bez akejkolvek diskriminácie. Na nikoho by sa nemalo zabudnúť, žiadne ľudské právo by sa nemalo ignorovať.

Obnova k lepšiemu

5. Rada opätovne zdôrazňuje, že sociálno-ekonomická reakcia, ktorej ústredným prvkom budú ľudské práva, umožní lepšiu a udržateľnejšiu obnovu. Pandémia COVID-19 je zároveň varovaním pred ešte väčšou hrozbou, ktorou je zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia. Činnosť EÚ by sa mala riadiť Parížskou dohodou o zmene klímy a Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj a mala by byť založená na ľudských právach. Mala by tiež pomôcť zabezpečiť udržateľné politiky hospodárskej obnovy po kríze COVID-19 zohľadňujúce otázky klímy ako významný prvok stratégie udržateľného rastu zabezpečujúcej transformáciu na environmentálne udržateľné hospodárstvo, ktoré bude odolná voči zmene klímy, inkluzívna a spravodlivá pre všetkých.

6. Dôsledky pandémie COVID-19 prehĺbili globálne sociálno-ekonomické nerovnosti, viedli k zvýšeniu nezamestnanosti, ohrozili sociálnu súdržnosť a neprimerane zasiahli osoby v zraniteľných situáciách a znevýhodnené a marginalizované osoby vrátane tých osôb, ktoré sú najviac postihnuté chudobou, osôb v neformálnom hospodárstve, nezamestnaných osôb, žien a dievčat, osôb so zdravotným postihnutím, starších ľudí, príslušníkov menšín vrátane národnostných, etnických a náboženských menšín, LGBTI osôb, migrantov a utečencov, detí a mládeže. EÚ rýchlo zareagovala prostredníctvom okamžitých opatrení na podporu hospodárstva určených na riešenie dôsledkov hospodárskeho poklesu v oblasti zamestnanosti a sociálnej oblasti. EÚ sa zameria aj na inkluzívne politiky na zmiernenie dlhodobých dôsledkov, a to okrem iného podporou mladých ľudí. Sociálna ochrana, ľudské práva vo svete práce a hospodárske intervencie musia byť prístupné pre všetkých, pričom sa osobitná pozornosť musí venovať prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím a pre osoby v zraniteľných situáciách. EÚ vyzýva na úplné dodržiavanie ľudských práv a základných slobôd všetkých migrantov, utečencov a vnútorne vysídlených osôb, pričom osobitnú pozornosť je potrebné venovať najzraniteľnejším osobám vrátane detí.
7. Rada je hlboko znepokojená neúmerným a negatívnym vplyvom pandémie COVID-19 na uplatňovanie ľudských práv žien a dievčat a na rodovú rovnosť na celom svete. Keďže ženy tvoria približne 70 % celosvetovej pracovnej sily v sektore zdravotníctva a v sociálnom sektore, nachádzajú sa v prvej línii reakcie na pandémiu a sú neúmerne zasiahnuté stratou pracovných miest a príjmov, pracovným vykorisťovaním, zatváraním škôl a nárastom neplatenej opatrovateľskej práce. Trpia aj v dôsledku zvýšeného domáceho násillia a prerušeného prístupu k službám zdravotnej starostlivosti v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia. EÚ zintenzívni svoje úsilie o zabezpečenie obnovy založenej na ľudských právach, ktorá by bola rodovo responzívna, pričom bude osobitne dbať na potrebu zabezpečiť plné uplatňovanie ľudských práv zo strany žien a dievčat. EÚ sa bude ďalej zasadzovať za odstránenie všetkých foriem sexuálneho a rodovo motivovaného násillia, a to online aj offline, a bude viesť akčnú koalíciu proti rodovo motivovanému násilliu v rámci Fóra pre rovnosť generácií.

8. Rada je okrem toho znepokojená negatívnym vplyvom pandémie COVID-19 na práva dieťaťa na celom svete, najmä v prípade detí, ktoré už žijú v znevýhodnenej alebo zraniteľnej situácii, či detí postihnutých ozbrojenými konfliktmi. Európska únia zintenzívni svoje úsilie o spoluprácu s partnermi, ako aj o to, aby boli deti v jadre úsilia o obnovu a aby sa zabezpečilo, že sa budú plne dodržiavať ich práva a že budú chránené pred všetkými formami chudoby, násilia, vykorisťovania, zanedbávania a zneužívania.
9. Rada pripomína závery Rady o ľudských právach a dôstojnej práci v globálnych dodávateľských reťazcoch a jej záväzok implementovať hlavné zásady OSN v oblasti podnikania a ľudských práv s cieľom dodržiavať a chrániť ľudské práva, ako aj pracovné právo a normy pred negatívnymi dôsledkami vyplývajúcimi z podnikania a zároveň zaručiť, aby mal každý, koho nepriaznivo zasiahne podnikateľská činnosť, prístup k účinným prostriedkom nápravy.
10. Rada je znepokojená negatívnym vplyvom pandémie COVID-19 na práva osôb so zdravotným postihnutím, ktoré tvoria 15 % svetovej populácie. EÚ zintenzívni svoju spoluprácu s partnermi, aby sa zabezpečilo plné uplatňovanie ľudských práv osôb so zdravotným postihnutím v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a zaistilo, že sa počas procesu obnovy budú v plnej miere naplňovať ich potreby.
11. Rada opätovne potvrdzuje právo každého na najvyššiu dosiahnuteľnú úroveň fyzického a duševného zdravia. Je nevyhnutné, aby sa imunizácia proti ochoreniu COVID-19 považovala za celosvetový verejný statok a aby sa zabezpečil včasný, spravodlivý a rovnocenný globálny prístup k bezpečným, cenovo dostupným a účinným vakcínam, liečbe a diagnostike.

12. EÚ sa naďalej usiluje o presadzovanie, ochranu a napĺňanie všetkých ľudských práv a o úplné a účinné vykonávanie Pekinskej akčnej platformy a akčného programu Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji (ICPD) a výsledkov konferencií venovaných ich preskúmaniu a v tejto súvislosti tiež naďalej podporuje sexuálne a reprodukčné zdravie a práva (SRZP). Vzhľadom na uvedené EÚ opätovne potvrdzuje svoje odhodlanie presadzovať, chrániť a napĺňať právo každého jednotlivca na úplnú kontrolu nad otázkami súvisiacimi s jeho sexualitou a sexuálnym a reprodukčným zdravím a slobodné a zodpovedné rozhodovanie sa v týchto otázkach bez diskriminácie, nátlaku a násilia. EÚ zároveň zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť všeobecný prístup ku kvalitným a dostupným komplexným informáciám o sexuálnom a reprodukčnom zdraví a vzdelávaní v tejto oblasti vrátane komplexnej sexuálnej výchovy a zdravotnej starostlivosti.
13. Kľúčovými prioritami sú posilnenie vedúcej a koordinačnej úlohy Svetovej zdravotníckej organizácie v oblasti celosvetového zdravia, posilnenie systémov zdravotnej starostlivosti a dosiahnutie všeobecne dostupnej zdravotnej starostlivosti, umožnenie lepšej pripravenosti a schopnosti reagovať na pandémie na celosvetovej, regionálnej a vnútroštátnej úrovni pri uplatňovaní medzinárodných zdravotných predpisov, zabezpečenie prístupu k vode, hygiene a sanitácii a podpora komplexných, inkluzívnych a nediskriminačných prístupov k verejnému zdraviu.
14. V záujme nášho lepšieho a rýchlejšieho zotavenia sa po pandémie COVID-19 majú občianska spoločnosť a obhajcovia ľudských práv vrátane obhajkýň ľudských práv, a to online aj offline, dôležitejšiu úlohu než kedykoľvek predtým. EÚ uznáva, že ich úloha bude aj naďalej dôležitá pri nabádaní k solidarite, pri podpore tých, ktorí to najviac potrebujú, pri obhajovaní ľudských práv, základných slobôd a demokratického priestoru a pri presadzovaní vyvodzovania zodpovednosti za porušovanie ľudských práv. Množstvo útokov proti obhajcom ľudských práv sa v niektorých krajinách počas pandémie COVID-19 prudko zvýšilo. EÚ je naďalej odhodlaná zabezpečovať priaznivé prostredie, ktoré všetkým obhajcom ľudských práv umožní slobodne a bezpečne vykonávať svoju zásadne dôležitú prácu.

15. Pandémia COVID-19 preukázala kľúčovú úlohu slobodných, pluralitných a nezávislých médií ako základnej zložky demokratickej spoločnosti, ktorá poskytuje občanom spoľahlivé informácie založené na faktoch a prispieva k záchrane životov. V tejto súvislosti je mimoriadne dôležité podporovať bezpečnosť novinárov. Dezinformácie, či už online alebo offline, môžu ohroziť životy. Je nesmierne dôležité rázne bojovať proti dezinformáciám pomocou transparentných, včasných a faktických informácií, a to aj počas fázy obnovy, a posilňovať tým odolnosť spoločnosti. Ochrana slobody prejavu a podpora mediálnej a informačnej gramotnosti sú kľúčovými dlhodobými opatreniami proti dezinformáciám a ich dôsledkom.
16. Pandémia COVID-19 urýchlila digitalizáciu našich spoločností a vyžaduje si, aby mnohí z nás pracovali, učili sa a socializovali sa na diaľku. Podstatnou súčasťou reakcie EÚ na koronavírus je zabezpečenie prístupných digitálnych riešení. Posilnenie digitálnej spôsobilosti systémov zdravotnej starostlivosti a zavádzanie elektronického vzdelávania a digitálnych riešení diaľkového vzdelávania je nevyhnutné na posilnenie odolnosti postihnutých spoločností, rovnako ako potreba preklenúť digitálnu priepasť. Digitálne technológie, ktoré majú potenciál pomôcť zamedziť šíreniu pandémie, musia byť inkluzívne a musia sa navrhovať, vyvíjať a používať pri plnom dodržiavaní ľudských práv vrátane práva na súkromie. Rada pripomína, že ľudské práva sa uplatňujú rovnako online aj offline a bez ohľadu na použitú technológiu.

Spoločné úsilie

17. Rada pripomína závery Rady z 8. júna 2020 o globálnej reakcii Tímu Európa na COVID-19, v ktorých sa okrem iného odkazuje aj na spoločné oznámenie z 8. apríla 2020 o globálnej reakcii na COVID-19, a podčiarkuje, že EÚ bude naďalej podporovať a presadzovať dobrú správu vecí verejných, ľudské práva, právny štát, rodovú rovnosť a nediskrimináciu, dôstojné pracovné podmienky, ako aj základné hodnoty a humanitárne zásady.

18. Rada zdôrazňuje, že prístup Tímu Európa prispieva k preukázaniu globálneho vedúceho postavenia, zodpovednosti a solidarity EÚ. Rada uznáva významné príspevky všetkých členov Tímu Európa v rámci globálnej reakcie EÚ na pandémiu COVID-19.
19. Súčasná pandémia ukázala, že globálna solidarita a multilaterálne inštitúcie sú pre celosvetové zdravie, prosperitu a bezpečnosť zásadné. Osobitný význam majú aj opatrenia prijímané na vnútroštátnej úrovni. Európska únia podporuje dôležitú úlohu systému OSN pri mobilizácii a koordinácii globálnej reakcie na pandémiu, v rámci ktorej sú na poprednom mieste ľudské práva. Musíme sa z nej kolektívne poučiť, aby bol svet v budúcnosti odolnejší. Na základe výzvy generálneho tajomníka OSN na „obnovu k lepšiemu“ budeme spoločne pracovať na vytvorení podmienok pre obnovu, v rámci ktorej sa vybudujú udržateľné, rovnoprávne a inkluzívne spoločnosti, ktoré budú zároveň lepšie a ekologickejšie.
20. Rada sa bude touto záležitosťou naďalej zaoberať a poskytovať strategické usmernenia.
